

Εκτίμηση κινδύνου, η αιχμή του δόρατος

Η ανάπτυξη του OiRA (Διαδικτυακό Διαδραστικό Εργαλείο Εκτίμησης Κινδύνου) από το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας για κάλυψη του μέγιστου αριθμού κρουσμάτων και κομμωτηρίων στην Κύπρο

Η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία. Ωστόσο, ενώ η εμπειρία δείχνει ότι η σωστή εκτίμηση κινδύνου αποτελεί το κλειδί για ασφαλείς και υγιείς χώρους εργασίας, δείχνει εξίσου ότι η ολοκλήρωση μιας εκτίμησης κινδύνου μπορεί να επιφέρει τόσο κόστος όσο και σύγχυση, ιδίως για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (ΜΠΜΕ), οι οποίες μπορεί να μην έχουν τους απαιτούμενους πόρους ή την τεχνογνωσία για τη διασφάλιση της ασφάλειας και υγείας στο χώρο εργασίας (ΑΥΕ).

Το OiRA: Διαδικτυακό Διαδραστικό Εργαλείο Εκτίμησης Κινδύνου έχει ως στόχο να ξεπεράσει αυτά τα εμπόδια. Το εργαλείο αναπτύχθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA), είναι εύκολο στη χρήση, φιλοξενείται στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού, παρέχεται δωρεάν και είναι προσβάσιμο μέσω του διαδικτύου. Στόχος του εργαλείου είναι να βοηθήσει μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις να θέσουν σε εφαρμογή μία βήμα-προς-βήμα διαδικασία εκτίμησης κινδύνου – από τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των κινδύνων στο χώρο εργασίας, τη λήψη μέτρων πρόληψης και την ανάληψη δράσης, μέχρι την παρακολούθησή και την υποβολή εκθέσεων.

Για να εξασφαλιστεί ότι το OiRA προσφέρει απτά οφέλη, ο EU-OSHA θέτει το εργαλείο στη διάθεση των κοινωνικών εταίρων (εργοδότες και συνδικαλιστικές οργανώσεις) και των εθνικών αρχών (Υπουργεία, Επιθεωρήσεις Εργασίας, ΑΥΕ ιδρύματα, κλπ.) για την ανάπτυξη εργαλείων OiRA που στοχεύουν σε συγκεκριμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας με βάση τις εθνικές ανάγκες.

Ανάγκη για δράση

Κάθε χρόνο καταγράφονται περισσότερα από 168.000 θανατηφόρα εργατικά, 7 εκατομμύρια εργατικά ατυχήματα και 20 εκατομμύρια κρούσματα επαγγελματικών ασθενειών στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) – αρκετά από τα οποία θα μπορούσαν να αποφευχθούν.

Η αξιολόγηση του κινδύνου είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα για τη δημιουργία πιο ασφαλών και υγιών χώρων εργασίας. Η μείωση των κινδύνων ή η μείωση του βαθμού επικινδυνότητας με την εφαρμογή μέτρων ελέγχου είναι ουσιαστικής σημασίας για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας.

Η Στρατηγική της ΕΕ για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2007–2012 κάνει έκκληση για ανάπτυξη απλών εργαλείων που θα διευκολύνουν την αξιολόγηση των κινδύνων. Από την υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας – Πλαίσιο το 1989, η εκτίμηση κινδύνου έχει γίνει μια γνωστή έννοια για την οργάνωση της πρόληψης στο χώρο εργασίας και εκατοντάδες χιλιάδες επιχειρήσεις σε όλη την Ευρώπη αξιολογούν τακτικά τους κινδύνους τους.

Ωστόσο, ενώ η σημασία και τα οφέλη της αξιολόγησης των κινδύνων είναι σαφή, πολλές ΜΠΜΕ στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά στη διασφάλιση της σωστής αξιολόγησης κινδύνου στους χώρους εργασίας τους. Έρευνα από τον EU-OSHA έδειξε ότι το 41 % των ΜΠΜΕ στην Ευρώπη ένιωθαν ότι υπολείπονται της απαραίτητης τεχνογνωσίας, προκειμένου να πραγματοποιήσουν ενδελεχή αξιολόγηση των κινδύνων, με το 38 % να πιστεύει ότι είναι υπερβολικά ακριβή ή υπερβολικά χρονοβόρα¹.

Η ανάγκη για ένα απλό, άμεσο και δωρεάν εργαλείο για την υποστήριξη των 20 εκατομμυρίων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν εμφανής.

Η μείωση των κινδύνων ή η μείωση του βαθμού επικινδυνότητας με την εφαρμογή μέτρων ελέγχου είναι ουσιαστικής σημασίας για τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας

Πλεονεκτήματα του OiRA

Ξεκινώντας τον Σεπτέμβριο του 2011, το OiRA είναι η πρώτη πρωτοβουλία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την ενθάρρυνση και την υποστήριξη των ευρωπαϊκών μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (κυρίως μέσω κυβερνήσεων ή δημόσιων φορέων και των κοινωνικών εταίρων στην ΕΕ καθώς και σε επίπεδο κρατών-μελών) να αξιολογήσουν τους κινδύνους τους.

Ο αντίκτυπος παρόμοιων πρωτοβουλιών που σαν στόχο έχουν τη βελτίωση του επιπέδου αξιολόγησης, όπως οι οδηγοί και κατάλογοι ελέγχου, είναι περιορισμένος. Έτσι, το OiRA κάνει μια πραγματική διαφορά.

Προσφέρει μια σειρά από οφέλη:

- Είναι διαδραστικό, εύκολο στη χρήση, εύκολο στην πρόσβαση και δωρεάν για τις επιχειρήσεις
- Ενδυναμώνει και ενισχύει την αυτονομία των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, σε ό,τι αφορά στην ΑΑ (αυτο-αξιολόγηση)
- Βοηθά τις επιχειρήσεις να εκπληρώσουν τις νομικές υποχρεώσεις τους
- Είναι εύκολα προσβάσιμο στο διαδίκτυο
- Έχει εξελικτικό περιεχόμενο («εύκολη-άμεση» ενημέρωση)
- Έχει μία διδακτική/μεθοδολογική διάσταση (από την αναγνώριση του κινδύνου μέχρι την τεκμηρίωση του)
- Παρέχει πρόσβαση σε άλλες πηγές πληροφόρησης/τεκμηρίωσης (μέσω των συνδέσμων)

- Δίνει πρόσβαση σε εργαλεία διαδικτυακής βοήθειας (διδακτικά/ παιδαγωγικά εργαλεία)
- Είναι δυνατή η επίβλεψη της ανάπτυξης και της χρήσης αυτών των εργαλείων

Η Κυπριακή Συμμετοχή

Το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΤΕΕ) στην Κύπρο εντόπισε από νωρίς το χαμηλό επίπεδο υλοποίησης της εκτίμησης κινδύνων μεταξύ των ΜΠΜΕ και προσέγγισε θετικά την ανάπτυξη του εργαλείου OiRA. «Η αύξηση της ενημέρωσης σχετικά με τους κινδύνους είναι ένα κρίσιμο βήμα για την πρόληψη των προβλημάτων στον χώρο εργασίας», εξηγεί ο Μάριος Χαραλάμπους, Επιθεωρητής του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, «έχοντας κατά νου την ανάγκη παρέμβασης για τη διευκόλυνση της διαδικασίας αξιολόγησης των κινδύνων, το OiRA μας επιτρέπει να βοηθήσουμε τις επιχειρήσεις να συνειδητοποιήσουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν και να τους προσφέρει πρακτική υποστήριξη στην εκτίμηση του κινδύνου – και τελικά να βελτιώσει τόσο το εργασιακό περιβάλλον όσο και την απόδοση της επιχείρησης».

«Το OiRA είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την ανάπτυξη της αξιολόγησης κινδύνων για τις ΜΠΜΕ της Ευρώπης, διότι βοηθά στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στο χώρο εργασίας για τις πολύ μικρές-επιχειρήσεις, τη συστηματική μείωση των κινδύνων για τους εργαζομένους, τη συμμόρφωση με τις πρόνοιες της νομοθεσίας και τη μείωση του διοικητικού φόρτου. Πρόκειται για ένα εργαλείο που διευκολύνει την αξιολόγηση του κινδύνου», τονίζει.

¹http://osha.europa.eu/el/publications/reports/el_esener1-summary.pdf

«Το OiRA βοηθά στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στο χώρο εργασίας για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, μειώνοντας συστηματικά τους κινδύνους για τους εργαζομένους, εφαρμόζοντας τη νομοθεσία και μειώνοντας το διοικητικό φόρτο.»

Εκτίμηση Κινδύνου

Στην Κύπρο περίπου 3.500 εργαζόμενοι απασχολούνται σε περισσότερα από 2.500 κομμωτήρια, ο καθένας από τους οποίους εκτίθεται σε κίνδυνο σε καθημερινή βάση. Σύμφωνα με τα στοιχεία του EU-OSHA, η κομμωτική είναι το επάγγελμα με τα υψηλότερα ποσοστά κινδύνου για ασθένειες του δέρματος. Σε ορισμένες χώρες, έως και 70% των κομμωτών υποφέρουν από κακώσεις του δέρματος, οι οποίες είναι τουλάχιστον 10 φορές περισσότερες από το μέσο όρο των εργαζομένων σε όλους τους τομείς². Όπως προέκυψε από τα αποτελέσματα της έρευνας στην Κύπρο το 2006 στο τομέα των Κομμωτηρίων το κυριότερο πρόβλημα που προκαλείται από το είδος της εργασίας, είναι οι μυοσκελετικές παθήσεις (πόνος στα οστά, στις αρθρώσεις ή στους μύες) και μάλιστα σε πάρα πολύ ψηλό ποσοστό εργαζομένων (πάνω από το 80%).

«Το OiRA βοηθά στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στο χώρο εργασίας για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, μειώνοντας συστηματικά τους κινδύνους για τους εργαζομένους, εφαρμόζοντας τη νομοθεσία και μειώνοντας το διοικητικό φόρτο»

Στο πλαίσιο της εκστρατείας «Πρωτοβουλία για Υγιείς Χώρους Εργασίας» του EU-OSHA για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (MME), το 2007, το TEE αποφάσισε να επικεντρωθεί σε θέματα ΥΑΕ για Κομμωτήρια και να διανέμει ένα εγχειρίδιο σχετικά με τις ΜΣΠ στις σχολές κομμωτικής. Το 2008 το TEE ως μέλος της Τεχνικής Επιτροπής η οποία συστάθηκε με σκοπό τη δημιουργία του Πρότυπου Επαγγελματικού Προσόντος που αφορά στην Κομμωτική Τέχνη για τα επίπεδα ένα και δύο κατάφερε να περιληφθεί για πρώτη φορά, και ενότητα για κατάρτιση σε θέματα ασφάλειας και υγείας, σηματοδοτώντας ένα σημαντικό βήμα προς

τα εμπρός σε ό,τι αφορά τον έλεγχο των προτύπων ΑΥΕ αφού πέρα από τις τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες που πρέπει να κατέχει ο εργαζόμενος, είναι απαραίτητο να εφαρμόζει όλους τους κανόνες ασφάλειας και υγείας.

Ο Πρόεδρος του Παγκύπριου Ομοσπονδίας Κομμωτών και Κουρέων (στην οποία υπάγεται ο Σύνδεσμος Κομμωτών και Κουρέων), κος Σταύρος Δημητρίου, ανέφερε ότι η Ομοσπονδία διαθέτει καλή οργάνωση και διάθεσή της ήταν πάντοτε η βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας και υγείας στην εργασία στον τομέα των κουρειών και κομμωτηρίων. Για το λόγο αυτό ζήτησε την βοήθεια του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας ενέργεια που αποδείχθηκε να είναι ο καταλύτης για τη δημιουργία του διαδραστικού εργαλείου OiRA για τον κλάδο των κομμωτηρίων και κουρειών.

Σχεδιάζοντας το εργαλείο

Το πρώτο βήμα για τη δημιουργία του εξειδικευμένου αυτού εργαλείου ήταν η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Για το σκοπό αυτό οργανώθηκε συνάντηση με το Σύνδεσμο Κομμωτών

και Κουρέων, όπου το OiRA παρουσιάστηκε από τον EU-OSHA και το TEE. Η συνάντηση έφερε σε επαφή το Σύνδεσμο με το εργαλείο και τους βασικούς κοινωνικούς εταίρους που συμμετείχαν από την πρώτη στιγμή στην ανάπτυξη του εργαλείου, ακουλουθώντας μια συνεργατική προσέγγιση.

Μετά τη συνάντηση αυτή, το εργαλείο OiRA παρουσιάστηκε με περισσότερες λεπτομέρειες στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου Κομμωτών και Κουρέων όπου καταγράφηκαν και συμφωνήθηκαν από κοινού οι ενότητες που πρέπει να καλυφθούν από το εξειδικευμένο εργαλείο.

Ο προσεκτικός αρχικός σχεδιασμός και η συλλογική προσέγγιση με το Σύνδεσμο Κομμωτών και Κουρέων βοήθησε στην ανάπτυξη από το TEE, μιας απλής διαδικασίας που διήρκεσε περίπου οκτώ εβδομάδες.

Η δημιουργία του εργαλείου ακολούθησε μια απλή διαδικασία: πρώτα αποφασίστηκε η δομή του. Στη συνέχεια, έγινε επιλογή για το είδος και τον αριθμό των ενοτήτων και υπο-ενοτήτων που θα περιληφθούν, περιγράφοντας τις πληροφορίες που θα πρέπει να ενσωματωθούν και τον κατάλογο των ερωτήσεων και των καταστάσεων που πρέπει να καλυφθούν. Στην τελική φάση, το εργαλείο παρουσιάστηκε μέσα από λεπτομερή πιλοτική δοκιμή.

«Ανέλαβα προσωπικά την ευθύνη της ανάπτυξης του εργαλείου και του προσδιορισμού της προσέγγισης», λέει ο κ. Χαραλάμπους. «Ήμουν υπεύθυνος για την απαραίτητη προεργασία που είχε ως

²<https://osha.europa.eu/el/teaser/hairdressing-sector-agrees-on-new-measures-to-improve-health-and-safety-standards>

αποτέλεσμα ένα ολοκληρωμένο εργαλείο που είναι κατανοητό, φιλικό προς τον χρήστη και διαθέτει μεγάλη χωρητικότητα για αποθήκευση και αρχειοθέτηση. Η ανάπτυξη ήταν εύκολη καθώς το εργαλείο είναι πολύ απλό στη χρήση. Η διαδραστικότητά του είναι εξίσου σημαντική, δεδομένου ότι ευνοεί τις άμεσες ενημερώσεις και οποιοδήποτε αλλαγές σε μεταγενέστερο στάδιο, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο.»

Αποδοχή από τους Κομμωτές

Μετά την ανάπτυξη του εργαλείου, το πρώτο στάδιο ήταν να παρουσιαστεί στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου Κομμωτών και Κουρέων. Στη συνέχεια, παρουσιάστηκε σε τοπικό επίπεδο κατά τη διάρκεια οργανωμένων σεμιναρίων σε όλες τις επαρχίες, με περίπου 500 συμμετέχοντες στην πιλοτική δοκιμασία, προκειμένου να εξακριβωθεί ότι το εργαλείο είναι:

- Εύκολο στη χρήση
- Σχετικό με τις ανάγκες τους
- Ανεπτυγμένο σε γλώσσα κατανοητή
- Αποτελεσματικό υπό την έννοια της προετοιμασίας μια ΑΑ που δεν παίρνει πάρα πολύ χρόνο

Η αποδοχή του εργαλείου ήταν ενθουσιώδης και οι αντιδράσεις πολύ θετικές. Για να οικοδομήσουμε πάνω σε αυτό και να διασφαλισθεί η αξιοποίηση του εργαλείου, το ΤΕΕ διοργάνωσε σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους επιθεωρητές του Συνδέσμου Κομμωτών και Κουρέων, προκειμένου αυτοί να είναι σε θέση να παράσχουν βοήθεια στους κομμωτές. Παράλληλα, το ΤΕΕ δημοσίευσε σχετικά άρθρα στο περιοδικό του Συνδέσμου Κομμωτών και Κουρέων, προκειμένου να αυξηθεί η ενημέρωση των τελικών χρηστών για το εργαλείο.

Το εργαλείο αυτό για τα κομμωτήρια τώρα είναι διαθέσιμο στο Διαδίκτυο και πολλοί εργοδότες και αυτοαπασχολούμενοι στον κλάδο το χρησιμοποιούν για να κάνουν εκτίμηση κινδύνων στους χώρους εργασίας τους. Το εργαλείο βοηθά κάθε εργοδότη και εργαζόμενο να έχει πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες σχετικά με την ΑΥΕ στο κομμωτήριο, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία. Με τον τρόπο αυτό, θα αντιληφθούν τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται και θα μάθουν να προλαμβάνουν προβλήματα υγείας τόσο για τον εαυτό τους όσο και για τους πελάτες τους (δηλ. τρίτα πρόσωπα στο χώρο εργασίας).

Μέχρι σήμερα, ένας πολλά υποσχόμενος αριθμός χρηστών έχουν εγγραφεί στο εργαλείο, με το ΤΕΕ να επιβλέπει τη χρήση του εργαλείου από τους χρήστες. Όλα δείχνουν ένα έντονο ενδιαφέρον για το εργαλείο, διασφαλίζοντας ότι οι κίνδυνοι στον τομέα είναι πλήρως κατανοητοί – και αποφευκτέοι στο μέλλον, ούτως ώστε να καταστεί ο τομέας πιο ασφαλής και υγιής για τους εργαζόμενους.

Στην τελική ευθεία

Η εμπειρία της Κύπρου μας δίδαξε ότι το πιο σημαντικό βήμα στη δημιουργία ενός εργαλείου είναι η διασφάλιση της εμπλοκής των κοινωνικών εταίρων από το αρχικό στάδιο ανάπτυξης του εργαλείου, προκειμένου να εξασφαλιστεί και η συμμετοχή τους σε όλη τη διαδικασία ανάπτυξης.

Ως εκ τούτου, κατά τη δημιουργία του εργαλείου ήταν σημαντική:

- Η παροχή απλών πληροφοριών, εύκολων στη μεταφορά τους σε μια ευρύτερη ομάδα χρηστών
- Η παροχή συγκεκριμένων και σχετικών πληροφοριών καθώς και απαραίτητων οδηγιών για το πώς θα πάρουν μια απόφαση
- Η παροχή χρήσιμων πληροφοριών για τις επιχειρήσεις, για την εφαρμογή των νομικών απαιτήσεων που διέπουν την εκτίμηση κινδύνων
- Η παροχή μιας λιγότερο απαιτητικής σε πηγές αλλά αποτελεσματικής επιλογής, σχετικά με την ΑΥΕ για τις εταιρείες
- Η ανάπτυξη ενός φιλικού προς τον χρήστη εργαλείου, έτσι ώστε κάθε κομμωτής να χρειάζεται το λιγότερο δυνατό χρονικό διάστημα (3–4 ώρες) για την προετοιμασία της αξιολόγησης κινδύνων της επιχείρησής τους

Η επιτυχημένη εφαρμογή της ανάπτυξης του ΟΙΡΑ για κομμωτές ώθησε το ΤΕΕ να συνεχίσει με τη δημιουργία περαιτέρω εργαλείων για την υποστήριξη των ΜΜΕ της Κύπρου. Ένα νέο για τις «εργασίες γραφείου» εργαλείο, με επίκεντρο το δημόσιο τομέα των υπηρεσιών στην Κύπρο έχει πλέον ολοκληρωθεί, και ένα παρόμοιο εργαλείο για τον τομέα των συνεργειών επισκευής αυτοκινήτων είναι σε εξέλιξη.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα διαθέσιμα εργαλεία ΟΙΡΑ, επισκεφτείτε την ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.oiraproject.eu/available-tools>

ή επικοινωνήστε με τον Lorenzo Munar στην:

munar@osha.europa.eu

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Gran Vía 33, 48009 Μπιλμπάο, ΙΣΠΑΝΙΑ
Τηλ. +34 944794360, Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

Οι φωτογραφίες είναι ευγενική παραχώρηση του ZAK Hair & Beauty.

© Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία